

Lezen en leren aan de randen van het vak: het theorie-atelier 2022-2023

Je hebt al een theoretische basis op het gebied van organiseren en veranderen en je hebt al jaren ervaring opgedaan als organisatieprofessional. Je kunt natuurlijk nog een veranderkundig boek lezen of duiken in de nieuwste organisatiehypes. Maar wat zou je ervan vinden om te duiken in thema's aan de randen van het vak van organiseren en veranderen? Om minder voor de hand liggende onderwerpen in de diepte te verkennen en te kijken wat we ermee kunnen in ons vak? En dat te doen in een opzet die je motiveert om aan lezen toe te komen? Waarin twee stevige docenten het voortouw nemen door alvast een beeld te schetsen wat er speelt rondom zo'n thema. Waarin je met een kleine groep de ideeën verteert.

Afgelopen jaar organiseerden wij het theorie-atelier: een plek waarin we die randen van het vak met een groep deelnemers verkenden. Omdat dat beviel en we nog lang niet zonder thema's zijn, organiseren we dat in 2022-2023 weer.

Wat is het idee?

Wij, Leike van Oss en Hans Vermaak, houden van kennis. Wij schrijven en doceren over organiseren en veranderen. Maar vooral lezen we ook, en dat smaakt altijd naar meer. Want meer de diepte ingaan of nieuwe thema's verkennen levert veel op. Wij denken dat meer mensen dat leuk vinden om te doen, maar dat velen er vervolgens niet aan toekomen. De waan van de dag is groot, en waar moet je beginnen? Het theorie-atelier biedt je de mogelijkheid om daar, met anderen tijd voor maken.

Concreet betekent het dat we zes ochtendbijeenkomsten organiseren, elk gekoppeld aan een bepaald thema. Wij maken rond zo'n thema een verhaal over wat interessante ideeën en auteurs lijken, waarom het raakt en wat je ermee zou kunnen doen, maar ook waar het puzzelt en ongemakkelijk is. Zo'n introductie sturen we vooraf al op of vertellen we ter plekke. Vooraf krijg je van ons ook een lijst met literatuur die je zeker moet lezen of bekijken, en met verdiepingsopties voor wie hongerig is. En soms hoort er ook een opdracht vooraf bij om te helpen het gelezene alvast wat beter te verteren.

Op de ochtenden bespreken we wat we gelezen hebben, onderzoeken de inzichten samen en maken het ons zo meer eigen. Tot we net voor de lunch terugkijken op de oogst van de ochtend en kort na de lunch geïnspireerd vertrekken.

Waarom denken we dat het niet alleen leuk maar ook waardevol is?

Vraagstukken in organisaties kunnen best complex zijn. Veelal beperken ze zich niet eens tot de grenzen van organisaties, zitten er niet alleen verschillende maar ook minder eenduidige kanten aan, zijn er heel wat mensen bij betrokken en zijn ze allesbehalve waardevrij. Je moet met anderen samen kunnen werken om verschil te maken. En oog hebben voor de context waarin je dat doet omdat die zowel mee- maar juist ook tegen kan werken; denk aan politieke belangen, culturele normen en regulatieve structuren. Kortom: vraagstukken zijn meervoudig en meerlagig.

Caleidoscopisch kijken helpt je de vele kanten van zo'n vraagstuk te zien. Op basis daarvan begrijp je beter waardoor dingen gaan zoals ze gaan. Dat alleen al geeft rust. Maar het helpt ook om zinnige handelingsperspectieven te zien, en daarmee aan de slag te gaan. Dieper begrijpen en krachtiger handelen.

Kennis is in onze ogen hierbij wezenlijk. Het helpt je nieuwe kanten zien waar je anders blind voor bent. Het helpt je je in te leven in andersdenkenden en (ook in jouw omgeving) bruggen te slaan tussen werelden. Kennis verschaft allerlei lenzen op de werkelijkheid: robuuste theorieën, mooie concepten, afwijkende verhalen, inspirerende lessen. Je haalt ze van elders en kan zo op de schouders van anderen staan.

De uitdaging daarbij is om niet zomaar achter een populair boek aan te lopen, maar om je in te lezen rondom een thema. Zodat je niet de ene of andere auteur volgt, maar je eigen mening vormt door verschillende gezichtspunten tot je te nemen en daar de rode draden en verschillen in te zien. En zo je eigen conclusies te trekken. Waardoor je zelf steviger in je schoenen staat, want je weet waar je ideeën op gebaseerd zijn, je ziet voor- en nadelen. Je kan kritisch denken, maar ook kennis in je eigen woorden overdragen. Het verleent je, terecht, gezag. Daarom is kenniswerk van waarde.

Kenniswerk is ook een vaardigheid op zich, merken we. We zien dat veel veranderaars die vaardigheid niet altijd in de vingers hebben. En we zien dat velen er niet zomaar de tijd voor weten te maken. Deze korte leergang biedt structuur en steun om kenniswerk te (leren) doen. Ga ervan uit dat je per thema soms boeken en vaak ook artikelen krijgt, dat teksten geregeld in het Engels zijn en wetenschappelijk. We maken het niet makkelijk, we verhouden ons samen tot wat moeilijk is.

De thema's

Het aantal mogelijke thema's is natuurlijk groot. Wij zijn geïnteresseerd in die thema's die losjes gekoppeld zijn aan organiseren en veranderen, en relevant zijn in deze tijd. Dat kunnen thema's uit aanverwante vakgebieden zijn, of nieuwe ontwikkelingen in ons eigen vakgebied. Thema's waarop je niet altijd goed aangesloten bent, maar wel wil zijn. De vorige atelierreeks kwamen deze zes thema's aan bod: transitiedenken, ecology of mind, postkolonialisme, vreedzaam vechten, procesdenken en digitalisering.

Ook dit keer hebben ze zes thema's uitgekozen. Ze staan niet in beton gegoten, maar de kans is groot dat deze het zullen worden:

- **Onzekerheid:** een begrip wat al gauw een negatieve lading heeft, waarbij management- of communicatiehandelen vaak gericht is op het wegnemen van die onzekerheid. Om vertrouwen terug te krijgen, betekenissen vast te zetten, toekomst te voorspellen, emoties te sussen, zodat daarna weer daadkrachtig handelen mogelijk is. Maar betekent dat niet dat we altijd te laat en te weinig handelen daar waar onzekerheid bij vraagstukken hoort? En poetsen we daarmee niet weg dat onzekerheid ook fijn kan zijn, omdat het in staat stelt nieuwe toekomst te kiezen of om onverwachte rijkheid te ervaren. Kortom: welke kanten zitten er aan onzekerheid en hoe pakt de hantering ervan uit?
- **Sustainability:** een actueel thema waar je op heel veel manieren naar kan kijken. Wij willen ons minder focussen op de urgentiesymptomen, de technische oplossingen of politiek-economische weerbaarheid. In plaats daarvan willen we kijken naar (culturele) denkbare kaders die achter die discussie schuilgaan. Een verkenning van onderliggende aannames die het opschudden inmiddels meer dan waard zijn. En een heroverdenking van de scheiding tussen natuur en cultuur, of wat 'multispecies' thinking betekent.
- **Agency:** hoe complexer vraagstukken worden, hoe meer het de vraag oproept waar wij dynamieken veroorzaken danwel er vooral aan onderhevig zijn. Denk aan relatiepatronen, betekenisstructuren, dominante contexten, omvattender systemen. Het roept ook de vraag op in hoeverre agency zich beperkt tot mensen, dan wel gelinkt kan zijn aan teksten, aan memes, aan DNA. Zeker bij grote vraagstukken van deze tijd een lekker onderwerp om onze tanden eens in te zetten, dunkt ons.
- **Vervreemding en resonantie:** de laatste tijd verschijnen er veel boeken over de vervreemding die mensen kunnen voelen in deze tijd. Het zijn verkenningen van de oorzaken van die vervreemding en zoektochten naar oplossingen. In dit atelier verkennen we het thema

vervreemding en hoe er weer resonantie kan ontstaan tussen de mens zijn omgeving.

- Netwerktheorie: we praten in ons vak veel over de beperkingen van silo's en organisatiemuren. Dat vraagstukken, relaties, betekenissen zich verbinden met relatiestructuren die daar dwars overheen gaan. Soms spreken we over gemeenschappen, soms over netwerken, soms over opgaven. Hoe kunnen concepten als Actor Network Theory om helpen hier meer van te begrijpen en zinniger vorm aan te geven?
- Foucault: heb het over kennis en macht, over dominantie in sociale structuren en je komt uit bij Michel Foucault. Ook wij verwijzen naar hem, maar komen er niet altijd toe hem rustig te lezen. Mede ook omdat zijn lezingen gingen over uiteenlopende thema's en zijn denken daarin steeds door evolueerde. Dus ieder heeft al gauw een eigen verhaal bij Foucault. Dat willen wij met deze groep dus ook maar eens doen met een selectie van zijn werk.

Twee groepen

We hebben geleerd van de vorige serie ateliers dat twee maanden tussen sessies best intensief is, want je bent heel wat uren met lezen kwijt.

We spreiden daarom de sessies uit over de periode van anderhalf jaar.

Het theorie-atelier staat open voor nieuwe instroom en voor deelnemers die ook de vorige serie gevolgd hebben. Je tekent in voor zes bijeenkomsten. Je kunt niet per atelier deelnemen.

We houden de groepen klein (11-14 mensen) en werken met twee parallelle groepen. We maken vaste groepen. Wisselen tussen de groepen is alleen bij uitzondering mogelijk.

Covid

We verwachten dat we ook in deze serie ateliers rekening moeten houden met dat Covid. Uiteraard houden we ons aan de maatregelen die dan gelden. Als er geen specifieke maatregelen voor bijeenkomsten zijn, komen we met beide groepen live bij elkaar. Als er een lockdown is, werken we met beide groepen digitaal. Maar we weten van afgelopen jaar dat er nog wel eens situaties daartussen hangen. In dat geval geldt bij groep A: als er twijfels zijn vanwege regels op het eigen werk of eigen privésituatie, dan gaan we digitaal. Bij groep B geldt: als we live bijeen mogen komen volgens de landelijke regels, dan gaan we live. Kortom: bij tussensituaties gaat groep A digitaal en gaat groep B live. Kies voor jezelf uit wat het best bij je past en geef dat aan bij je aanmelding.

De data

Groep A	Groep B
14 januari '22	21 januari '22
10 juni '22	17 juni '22
30 september '22	7 oktober '22
13 januari '23	20 januari '23
23 juni '23	30 juni '23
29 september '23	6 oktober '23

We werken in de ochtend van 9.00 tot 12.30. Bij livesessies ben je vanaf 8.30 uur welkom en is er van 12.30-13 uur lunch.

Voor wie?

Wij denken dat dit theorie-atelier geschikt is voor mensen die de nodige basiskennis hebben over organiseren en veranderen (dus niet alleen ervaring!), en die bereid zijn tijd te maken en zich in te lezen. En die het prima vinden als nieuwe kennis mogelijk haaks staat op wat ze geloven en niet meteen praktisch toepasbaar is.

Hou er rekening mee dat je per atelier rond de 500 pagina's leeswerk hebt en dat de voorbereiding je ook nog 4-8 uur kost.

Is het wat voor jou? Stuur een email naar ons beiden (hans@hansvermaak.com en leike@organisatievragen.nl). Zet daarin een alinea over wie je bent en wat je achtergrond is en een alinea over waarom je wil deelnemen en waar je op hoopt.

Laat ons daarnaast ook weten welke groep je het beste past, maar hou (zeker als het je niet veel uitmaakt) beide series data vrij. Dat geeft ons de gelegenheid om flexibel in te delen bij de vorming van de groepen.

Wij selecteren op basis van jullie motivaties en groepskeuze de deelnemers en vormen zo groepen van mensen die die goed bij elkaar en bij dit idee passen.

Nog wat logistieke details

Locatie

We komen bijeen op een fijn plek in of tussen Utrecht en Amsterdam. Welke locatie dat wordt, laten we je nog weten.

Kosten

De kosten voor zes bijeenkomsten bedragen € 2.700,-. Omdat het een opleidingsactiviteit betreft, rekenen we geen BTW. We sturen je de factuur zodra we weten dat de groep definitief start. Betaling dient voor aanvang van de ateliers plaats te vinden. Deelname is definitief na betaling. De kosten gelden voor het geheel. Intekenen op een van de sessies kan niet.

Aanmelden

Wil je deelnemen, stuur ons je motivatiemail (zie hierboven) en zet de data (voorlopig van beide series, zodat wij wat speelruimte hebben in het vormen van groepen) in je agenda. Wij laten je zo spoedig mogelijk weten of je mee kan doen. Je ontvangt dan van ons een aanmeldformulier en na ondertekening daarvan de factuur. Na betaling is je deelname definitief.

Hou er rekening mee dat de groepen snel vol kunnen lopen. Als het lukt, hakken wij begin oktober

knopen door over deelname, dus fijn als je voor 1 oktober je belangstelling aan ons mailt.

Over onszelf

Wij zijn beiden ervaren zelfstandige adviseurs, docenten, onderzoekers en schrijvers. We lezen wat af en we verkennen graag met anderen wat de waarde is van wat we lezen. Zie voor meer achtergrond onze sites: www.organisatievragen.nl en www.hansvermaak.com

